

11.9.2012

2020/2012/3259

Senja Larsen

Asianajotoimisto Paasonen Ky
Pekka Paasonen
Vuorikatu 16 A 6
00100 Helsinki

JOUKKORAHOITUKSEN KÄYTTÄMINEN RAHANKERÄYSLAINSÄÄDÄNNÖN KANNALTA ARVIOITUNA

Rahankeräyslain (255/2006) 26 §:n mukaan rahankeräysten toimeenpanon yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta sekä tilastoinnista vastaa Poliisihallitus. Poliisihallitus ja poliisilaitokset vastaavat myöntämiinsä lupiin perustuvien rahankeräysten toimeenpanon valvonnasta. Poliisihallitus voi antaa rahankeräysten toimeenpanoa koskevia lausuntoja ja ohjeita.

Senja Larsen on internetissä osoitteessa www.senjaopettaa.fi sekä facebookissa ryhtynyt toimenpiteisiin hankkiakseen varoja oppikirjan julkaisemisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Julkisuudessa olleiden tietojen ja Poliisihallituksen Larsenilta pyytämän lausunnon perusteella on tarpeen selvittää, mitä rahankeräyslainsäädännössä on säädetty rahankeräyksen toimeenpanosta ja rahankeräyksen kielletyistä toimeenpanomuodoista. Poliisihallitus haluaa kiinnittää Senja Larsenin huomiota eräisiin jäljempänä esitettäviin seikkoihin.

Rahankeräyslain 3 §:n mukaan rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Rahan lahjoittajana keräykseen osallistujalle saa antaa vastikkeeksi ainoastaan rahankeräysluvan saajan tai keräyksen tunnuksen (keräystunnus), jolla ei ole itsenäistä taloudellista vaihdanta-arvoa.

Rahankeräyslain 4 §:n 2 kohdan mukaan yleisöllä tarkoitetaan ennalta rajoittamatonta ja määrittelemätöntä joukkoa henkilöitä ja 3 kohdan mukaan yleisöön vetoamisella tarkoitetaan suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaistua pyyntöä tai kehotusta antaa rahaa keräykseen.

Rahankeräyksen määritelmän täyttävään toimintaan sisältyy kaksi elementtiä, yleisöön vetoaminen ja vastikkeettomuus: jos yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa, on kyse rahankeräyksestä. Jos toiminto täyttää rahankeräyksen määritelmän, toimintoon sovelletaan rahankeräyslainsäädäntöä ja toiminto on esimerkiksi mahdollista toteuttaa lähtökohtaisesti ainoastaan asianmukaisen rahankeräysluvan nojalla. Vastikkeellinen toiminta, jossa siis rahasuorituksen vastikkeeksi annetaan hyödyke, ei sen sijaan ole rahankeräystä.

Rahankeräyslainsäädännön uudistamisen eräänä tarkoituksena oli selvittää rahankeräystoiminnan eroa erityisesti kaupankäyntiin ja yleishyödyllisten yhteisöjen ja säätiöiden muuhun varainhankintaan. Rahankeräyslain 9

§:n 4 kohdan mukaan on kiellettyä toimeenpanna rahankeräys tavalla, jossa kaupankäynti tai yhdistyksen jäsenhankinta ja rahankeräys ovat ilmeisessä vaarassa sekoittua keskenään. Säännöksen tavoitteena on rahankeräyslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 102/2005 vp) mukaan rahankeräystoiminnan selkeämpi erottaminen muusta toiminnasta.

Senja Larsenin toteuttamassa toiminnossa täyttyy yleisöön vetoamisen kriteeri, sillä rahoitusta on pyydetty internetissä. Pyyntö on siten kohdistunut laajaan, täysin ennalta määrittelemättömään ja rajoittamattomaan henkilökoukseen eli kaikkiin internetiä käyttäviin henkilöihin. Näin ollen toiminnan arvioinnin kannalta on ratkaisevaa se, onko toiminta ollut vastikkeetonta vai ei.

Tuotemyyntiä ei lähtökohtaisesti pidetä rahankeräyksenä, sillä kyse on vastikkeellisesta toiminnasta. Tuotemyynnin tulee kuitenkin olla normaalia ja aitoa vastikkeellista kaupankäyntiä, jotta sitä voidaan pitää rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä vastikkeellisena toimintana. Toisin sanoen toiminta, joka tosiasiallisesti on rahankeräystä mutta joka on pyritty kuvaamaan tuotemyynniksi, täyttää rahankeräyslain määritelmän vastikkeettomuuden osalta ja kuuluu siten rahankeräyslainsäädännön soveltamisalaan. Tämänkaltaisen rahankeräyksen toimeenpano ei kuitenkaan ole sallittua rahankeräyksen määritelmän vastaisena sekä rahankeräyslain 9 §:ään sisällytetyn kieltosäännöksen vuoksi.

Tuotemyynnissä ostaja antaa omana vastikkeenaan rahasuorituksen ja saa sen vastasuorituksena tuotteen myyjältä. Kaupankäynti on toiminto, jossa vastikkeellisuus ilmenee suorituksena ja sen vastasuorituksena, jotka kohtaavat ajallisesti, määrällisesti ja laadullisesti toisensa. Normaalisissa tuotemyynneissä on lähtökohtana muun muassa, että tuotteesta pyydetty hinta määräytyy tuotteen arvon mukaan, viime kädessä normaalien markkinatalouden lainalaisuuksien mukaisesti. Normaalisissa tuotemyynneissä lähdetään myös siitä, että tuotteen hinnan määrittää myyjä ja että hinta on kiinteä. Valinnaisten hintojen olemassaolo tarkoittaa käytännössä sitä, että tuotteesta maksettava hinta ja tuotteen arvo eivät vastaa toisiaan ainakaan jokaisen maksettavan hinnan kohdalla. Normaalille kaupankäynnille vieras piirre on, että ostaja voi määrittellä hinnan pyydettyä korkeammaksi hinnaksi tai tueksi. Tämänkaltaisen menettely olisi omiaan heikentämään ostajan asemassa olevien henkilöiden käsitystä siitä, mihin toimintaan he itse asiassa ovat osallistumassa: olisivatko he ostamassa tuotetta vai lahjoittamassa rahaa hyväksi mieltämäänsä tarkoitukseen.

Normaalissa tuotemyynnissä kaikille osapuolille on selvää, että kyse on nimenomaan tuotteen myymisestä ja ostamisesta, eikä saatavien varojen tulevaa käyttötarkoitusta myöskään korosteta liikaa. Jos tuotteiden myynnistä saatavaa tuottoa on tarkoitus käyttää esimerkiksi hyväntekeväisyyteen, on tästä luonnollisesti mahdollista kertoa ostajille kaupankäynnin yhteydessä. Tämänkaltaiset seikat eivät kuitenkaan nouse normaalissa kaupankäynnissä liian korostettuun asemaan, vaan ostajat selkeästi ymmärtävät että he ovat nimenomaan ostamassa tuotetta, eivät ensisijaisesti tuke-
massa hyvää tarkoitusta.

Senja Larsenin toteuttama toiminto sisältää kaupankäyntiin viittaavia piirteitä. Kyse ei kuitenkaan ole normaalista tuotemyynnistä, sillä tuotteiden hin-

nat eivät ole olleet kiinteitä ja Larsenin määrittämiä edellä kuvatuin tavoin. Toimintaan osallistuvilla henkilöillä on ollut mahdollisuus sitovasti vaikuttaa siihen, kuinka paljon he ovat olleet halukkaita maksamaan tuotteista tietyn hintarajan ylittämisen jälkeen. Lisäksi osallistujat ovat voineet tehdä myös puhtaan lahjoituksen, siis antaa rahaa Larsenille ja jättää ottamatta vastaan mitään tuotetta. Larsenin ylläpitämien internet-sivujen pääasiallisena sisältönä on ollut kertoa siitä, että tarkoituksena on julkaista ruotsin kielen oppikirja ja jotta kirja saadaan julkaistuksi, on tarve saada rahaa. Näin ollen Larsenin sivustoja käyttävälle yleisölle on viestitetty ennen kaikkea tarpeesta saada rahaa kirjan kustantamista varten, eikä kyse ole ollut kirjan myynnin edistämisestä taikka muusta vastaavasta myyntitoimintaan viittaavasta. Näin ollen sivustolla kävijöille on saattanut muodostua käsitys, että he ovat osallistumassa nimenomaan kirjan kustantamisen tukemiseen, jota varten heiltä pyydetään rahaa.

Larsenin toteuttama toiminto ei myöskään rinnastu kirjan menekin selvittämiseksi tehtyyn ennakkotilausmenettelyyn tai hintajouaston selvittämiseen, sillä toiminnossa on nimenomaan pyydetty rahaa kirjan kustantamiseksi ja siten kirjan saamiseksi ylipäätään markkinoille. Koko hankkeen toteutuminen on myös jäänyt riippumaan siitä, toteutuuko suunniteltu rahoituksen tavoitesumma. Näin ollen toimintaan osallistuvat henkilöt eivät ole toimintoon mukaan lähtiessään voineet olla lainkaan varmoja, toteutuuko hanke ja saavatko he tuotetta lainkaan. Tämäkään ei ole normaaliin tuotemyyntiin kuuluva piirre.

Edellä mainituilla perusteilla toimintaa ei voida pitää normaalina myyntitoimintana.

Senja Larsenin edellä kuvatulla tavalla joukkorahoituksen avulla toteutettu rahoituksen hankkiminen kirjan kustantamiseen täyttää siten Poliisihallituksen näkemyksen mukaan rahankeräyksen määritelmän. Rahankeräyksen toimeenpano on sallittua rahankeräyslain 5 §:n mukaan lähtökohtaisesti ainoastaan asianmukaisen rahankeräyslupauksen nojalla. Senja Larsenilla ei ole ollut rahankeräyslupaa eikä hänelle yksityishenkilönä olisi voitu sellaista myöntääkään rahankeräyslain 7 §:n mukaisesti. Toiminnan toteuttamisessa ovat sekoittuneet rahankeräyksen ja kaupankäynnin piirteet. Näin ollen Senja Larsen on Poliisihallituksen näkemyksen mukaan toiminut vastoin rahankeräyslainsäädäntöä toimeenpannessaan tässä lausunnossa tarkoitettua rahankeräyksen.

Rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävän kaupankäynnin ja rahankeräyksen erottaminen saattaa uusien toimintamallien ja -muotojen kohdalla olla hankalaa. Nyt kyseessä olevassa tapauksessa on kyse uudenlaisesta toimintamallista. Tämänkaltaista toimintamallia lienee sinänsä mahdollista käyttää, mutta toteutuksessa on huomioitava lain säännökset sekä kiinnitettävä erityistä huomiota viestintään. Yleisöllä täytyy jokaisessa tilanteessa olla selkeä käsitys siitä, mistä toiminnassa on kyse.

Koska Senja Larsen ei ole ottanut rahankeräyksellä kerättyjä varoja haltuunsa ja koska keräystoiminta on lopetettu, Poliisihallitus ei tässä vaiheessa ryhdy jatkotoimenpiteisiin asiassa. Edellä sanotun estämättä Senja Larsen voi harjoittaa kirjojen myyntitoimintaa.

Poliisihallitus on arvioinut asiaa ainoastaan rahankeräyslain kannalta. Asiassa ei ole mahdollista tehdä kirjallista ja valituskelpoista hallintopäätöstä lausuntopyynnössä kuvatun toiminnan lainmukaisuudesta tai lainvastaisuudesta. Toiminnan rikosoikeudellinen arviointi ei kuulu Poliisihallituksen tehtäviin.

Poliisiyljohtaja

Mikko Paatero

Lupahallintojohtaja

Anne Aaltonen